

82

Darío Mollá Llácer

**PEDRO ARRUIPE,
CARISMA D'IGNASI:
PREGUNTES I PROPOSTES**

PEDRO ARRUPE, CARISMA D'IGNASI: PREGUNTES I PROPOSTES

Darío Mollá Llácer

PRÒLEG	5
1. CINC PREGUNTES DEL PARE ARRUPE ALS CRISTIANS D'AVUI	7
1.1. L'elecció del P. Pedro Arrupe com a 28è Prepòsit General de la Companyia de Jesús	7
1.2. Pedro Arrupe, carisma d'Ignasi	8
1.3. Les cinc preguntes	9
2. ARRUPE: ESPIRITUALITAT I MÍSTICA	17
2.1. Què és ser una «persona espiritual»?	18
2.2. Crist pobre, humil i crucificat	19
2.3. Amor profund a la « <i>vera esposa de Cristo</i> »	21
2.4. En plena disponibilitat interior i exterior	23
NOTES	27

Darío Mollá, sj. especialista en espiritualitat ignasiana. Membre de l'equip de Cristianisme i Justícia, ha publicat en aquesta col·lecció: *Cristians a la intempèrie. Trobar Déu a la vida* (núm. 47, 2006); *Acompanyar la temptació* (núm. 50, 2007); *Horitzons de vida* (núm. 54, 2009); *L'espiritualitat ignasiana com a ajuda davant la dificultat* (núm. 67, 2012) i *El «més» ignasià: tòpics, sospites, deformacions i veritat* (núm. 78, 2015).

Edita: Cristianisme i Justícia - Roger de Llúria, 13 - 08010 Barcelona
Tel. 93 317 23 38 - E-mail: info@fespinal.com - www.cristianismeijusticia.net
Edició: Anna Pérez i Mir - Traducció i correcció: Núria Garcia Caldés
Maquetació: Pilar Rubio Tugas - Abril 2017

Imprimeix: Ediciones Rondas S.L. - Dipòsit Legal: B 10094-2017
ISBN: 978-84-9730-392-7 - ISSN: 2014-6531 - ISSN (virtual): 2014-6558
Imprès en paper i cartolina ecològiques

Protecció de dades: La Fundació Lluís Espinal us comunica que les vostres dades estan registrades a un fitxer de nom BDGACIJ, titularitat de la Fundació Lluís Espinal. Només es fan servir per a la gestió del servei que us oferim i per mantenir-vos informat de les vostres activitats. Podeu exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició dirigit-vos per escrit a c/ Roger de Llúria 13, 08010 Barcelona.

El P. Pedro Arrupe va ser Prepòsit General de la Companyia de Jesús des del 22 de maig de 1965, que fou elegit, fins al 3 de setembre de 1983, que va presentar la seva renúncia a la Congregació General 33a de la Companyia, a conseqüència d'una trombosi cerebral que se li va presentar el 7 d'agost de 1981 i que, des d'aquesta data, li va impedir seguir acomplint el seu servei al capdavant dels jesuïtes. Després d'aquesta renúncia, encara va viure vuit anys a la infermeria de Roma, ciutat on va morir el 5 de febrer de 1991. L'any 2015 es van commemorar els cinquanta anys de la seva elecció com a General i, el 2016, els vint-i-cinc anys de la seva mort.

La tasca i el llegat de Pedro Arrupe en la Companyia de Jesús i l'Església són immensos. Persona clau en la renovació de l'Església i de la vida religiosa promoguda pel Concili II del Vaticà, dinamitzador de la missió de la Companyia de Jesús en la línia fe-justícia, promotor d'iniciatives pioneres en el diàleg amb el món i amb les diverses tradicions religioses o en l'atenció als més pobres com els refugiats... Cal destacar una aportació fonamental: la recuperació del carisma ignasià i la seva relectura actualitzada.

Així ho va expressar el P. Ignacio Iglesias, un dels seus col·laboradors més íntims durant molts anys:

«[...] sens dubte, un dels més grans serveis de Pedro Arrupe, amb prou feines analitzat i comprès com a tal, és el de la reinterpretació d'Ignasi de Loiola, de la qual ja no es podrà prescindir en el futur, en un llarg futur. Missió, disponibilitat, opció pels pobres, sentit trinitari, fe-justícia... deuen a Arrupe el fet de poder ser avui camins transitables i

transitats ja per moltes persones no tan sols en la Companyia de Jesús, sinó en l'entorn de l'espiritualitat ignasiana».

Cinc dels escrits més significatius del P. Arrupe sobre el carisma ignasià van ser objecte d'un llibre.¹ Els textos seleccionats corresponien a les conferències «Inspiración trinitaria del carisma ignaciano» (8 de febrer de 1980); «La misión apostólica, clave del carisma ignaciano» (7 de setembre de 1974); «Servir sólo al Señor y a la Iglesia, su esposa, bajo el Romano Pontífice, vicario de Cristo en la tierra» (18 de febrer de 1978); «El modo nuestro de proceder» (18 de gener de 1979) i «Arraigados y cimentados en la caridad (Ef. 3,17)» (6 de febrer de 1981). Tot i que cal considerar que una selecció de només cinc conferències és, òbviament, limitada, perquè els escrits i les xerrades del P. Arrupe sobre el carisma ignasià són molts, considero que s'hi van seleccionar les més significatives.

Tot i això, l'immens valor d'aquests documents per comprendre l'espiritualitat ignasiana en els seus elements fonamentals pot quedar «ocult», ja que són conferències preparades i pronunciades pensant bàsicament en la Companyia de Jesús i, per tant, amb moltes referències que als qui no són jesuïtes els poden resultar estranyes o inútils. I seria una llàstima que aquest detall impedís assaborir i aprofitar tot allò de bo que poden oferir a aquells

que, sense ser jesuïtes, han adoptat l'espiritualitat ignasiana com a punt de referència del seu personal seguiment de Jesús.

I aquest quadern, que consta de dues parts, pretén donar resposta a aquesta dificultat. En la primera part, «Cinc preguntas del Pare Arrupe als cristians d'avui», parteixo d'una conferència –pronunciada en més d'una ocasió davant d'un públic majoritàriament no jesuïta– sobre els desafiaments i les qüestions que el P. Arrupe dirigiria als cristians d'avui des del cor de l'espiritualitat ignasiana. Crec que és un material que es presta a l'examen personal i a la reflexió i el diàleg de grups i comunitats. La segona part, «Arrupe, espiritualitat i mística», parteix d'una altra conferència que vaig tenir ocasió de pronunciar en un cicle organitzat per la Universitat de Comillas, i en la qual pretenc arribar al moll de l'experiència espiritual de Pedro Arrupe. De fet, és un text que pot ajudar a la interiorització sobre la pròpia experiència espiritual.

Aquest quadern, doncs, es pot considerar un material en continuïtat amb el quadern 76 dedicat a la conferència del P. Arrupe «Homes i dones per als altres», i un agraïment i un homenatge a la persona que va fer possible la centralitat de l'opció fe-justícia en la Companyia de Jesús, i que ens porta –de la mà del seu propi carisma i de la seva saviesa– a trobar-nos amb el més nuclear i viu de l'espiritualitat ignasiana.

1. CINC PREGUNTES DEL PARE ARRUPE ALS CRISTIANS D'AVUI

El dia 22 de maig de 1965, la Congregació General 31a de la Companyia de Jesús, reunida en la Cúria General de la Companyia de Jesús a Roma, elegia el P. Pedro Arrupe Gondra, bilbaí, Provincial del Japó en el moment de la seva designació, com a 28è Prepòsit General, després de la mort del seu antecessor, el jesuïta belga P. Jean Baptiste Janssens. Aquesta elecció va requerir tres votacions per assolir la necessària majoria absoluta dels electors congregats.²

1.1. L'elecció del P. Pedro Arrupe com a 28è Prepòsit General de la Companyia de Jesús

Abans de l'elecció, i seguint el procediment habitual en aquests casos en la Companyia de Jesús, el P. Maurice Giuliani havia assenyalat algunes notes del perfil desitjable en el General que es proposaven triar: una persona enterament oberta al món, atenta a les necessitats de l'Església en un moment de renovació, amb amor per la Compa-

nyia i que sabés discernir les respostes actuals que demana la vocació, i que fonamentés el seu apostolat en la Passió i la Resurrecció de Jesucrist. Era un perfil coherent amb el moment renovador que estava vivint l'Església en ple Concili Vaticà II. De fet, aquesta Congregació General s'iniciava entre la tercera etapa del Concili i la quarta, i, després d'una interrupció, la Congregació finalitzà amb posterioritat a l'acabament del Concili, ja sota la direcció del P. Arrupe.

D'entrada, el P. Arrupe no era el candidat majoritari,³ sinó que pertanyia a un grup de quatre jesuïtes considerats «elegibles» per un nombre important de congregats: al seu costat formaven part del grup els pares Paolo Dezza, Roderick Mckenzie i John L. Swain. Els pares Dezza i Swain, que representaven opcions més «continuistes», foren els primers que van ser descartats. Dels dos restants, Mckenzie, biblista canadenc, oferia un perfil més «intel·lectual» i el P. Arrupe un perfil més pastoral i missioner. Queda clara, doncs, la intenció de la Congregació en elegir Arrupe: un perfil renovador i pastoral.

1.2. Pedro Arrupe, carisma d'ignasi

Sobre la persona i la significació del P. Arrupe s'han publicat biografies excel·lents que aporten les dades més rellevants.⁴ Per tant, la visió del P. Arrupe «exterior» no serà el nostre objectiu actual, el que ens interessa és centrar-nos en tres facetes clau:

a) El P. Arrupe «interior», el jesuïta d'una fondíssima vivència espiritual, que és la que anima la seva acció, la seva creativitat, el seu compromís, la seva força en les dificultats:

«Un dels homes que més bé va conèixer el P. Arrupe va afirmar que era més conegut per fora, és a dir, per la seva personalitat desbordant, i pel que va fer, que per dins, per la Font interior d'on brollava tot l'anterior. I hi afegia que el més im-

portant d'ell era justament aquest segon punt: el seu interior i Aquell que l'inspirava i dirigia...».⁵

b) El P. Arrupe intèrpret de sant Ignasi, a qui la Companyia de Jesús deu moltes coses, entre les quals una de les més importants per als qui ens alimentem del carisma ignasià: la reformulació del carisma adaptada als nostres temps. En paraules d'Ignacio Iglesias:

«[...] sens dubte, un dels serveis més grans del pare Pedro Arrupe, amb prou feines analitzat i comprès com a tal, és el de la reinterpretació d'Ignasi de Loiola, de la qual ja no es podrà prescindir en el futur, en un llarg futur [...] Missió, disponibilitat, opció pels pobres, sentit trinitari, fe-justícia [...] deuen a Arrupe el fet de poder ser avui camins transitables i transitats ja per moltes persones no tan sols de la Companyia de Jesús, sinó que participen de l'espiritualitat ignasiana».⁶

c) El P. Arrupe profeta. És significatiu que la definició de profeta que el papa Francesc fa en la seva carta «Testigos de la alegría» en ocasió de l'any de la Vida Consagrada sembli un retrat del P. Arrupe:

«El profeta rep de Déu la capacitat d'observar la història en què viu i d'interpretar els esdeveniments: és com un sentinella que vigila de nit i sap quan arriba l'alba (cf. Isaïes 21,11-12). Coneix Déu i coneix els homes i les dones, els seus germans i les seves germanes. És capaç de discernir, i també de denunciar-lo, el mal del pecat i les injustícies,

perquè és lliure, no ha de retre comptes a altres amos que a Déu, no té altres interessos sinó els de Déu. El profeta està generalment de part dels pobres i els indefensos, perquè sap que Déu mateix està del seu costat».⁷

Aquesta trobada amb l'Arrupe interior, carismàtic i profeta ha significat una profunda experiència personal i espiritual. Per compartir-la, valgui la proposta de cinc preguntes, una a partir de cadascun dels cinc documents del P. Arrupe esmentats en el pròleg.

1.3. Les cinc preguntes

Aquestes preguntes són per deixar que ens afectin, per interioritzar-les, per conviure-hi i que ens interpel·lin, i per permetre que la resposta surti del cor i no per donar-los una resposta immediata i precipitada. Les respostes precipitades a preguntes fondes solen generar respostes molt superficials o equivocades.

1.3.1. Primera pregunta:

*Quina experiència de Déu és la que em mou i em sosté? Quina és la seva autèntica profunditat dins meu?*⁸

Sens dubte, la pregunta ens planteja una qüestió fonamental i decisiva, fruit de les conviccions bàsiques que es formulen en el document:

- De la profunditat de la meva experiència de Déu depèn la profunditat amb què viuré la meva vida i la fondària del meu compromís

amb els meus germans; sense aquesta experiència, el meu compromís estarà temptat i amenaçat de superficialitat.

- De la vitalitat de la meva experiència de Déu, del Déu sempre nou i que parla de manera nova en les circumstàncies de la història, dependrà la meua creativitat; creativitat que no té a veure amb artificis enginyosos ni banalitats, sinó amb un desig de servei sempre atent, i per això mateix, renovat.
- Del vigor i la força de la meua experiència de Déu dependrà la constància i la perseverança en el servei i el compromís amb els meus germans, sempre amenaçats per les dificultats exteriors i els desànims i cansaments interiors.
- Del contingut de la meua experiència de Déu, d'aquell rostre de Déu que m'és donat contemplar, dependrà la meua manera de situar-me en la vida, les meves actituds vitals bàsiques.

En la primera part del document, el P. Arrupe fa una síntesi, alhora completa i senzilla, de l'evolució espiritual de sant Ignasi des de la seva conversió a Loiola fins a la seva maduresa, tal com l'expressa en el seu *Diari Espiritual*. Una síntesi enormement útil per al qui es vulgui acostar al procés interior del sant de Loiola al llarg de tota la seva vida.

En aquesta síntesi es va posant de manifest el caràcter trinitari de l'experiència de Déu de sant Ignasi, una experiència que queda plasmada, d'una manera plàstica i vigorosa, en la contemplació del caràcter clarament trinitari de l'Encarnació.

El Déu d'Ignasi de Loiola és el Déu Trinitat: una Trinitat en un profund diàleg intratrinitari, i una Trinitat bolicada compassivament sobre el món. L'*ad intra* i l'*ad extra* de la Trinitat. El Déu d'Ignasi és diàleg i compassió. I aquest Déu –que és diàleg i compassió– marcarà decisivament tota l'espiritualitat ignasiana.

A continuació, el P. Arrupe destaca els elements que sant Ignasi mateix va definir propis d'una espiritualitat fundada en l'experiència del Déu Trinitat. Assenyala fonamentalment tres elements i es detura a comentar-los: viure'ns com a Crist i en unió amb Ell, en missió; una missió que es fa a la manera de Crist: en humilitat, abaixament i creu; i, finalment, l'ésser contemplatiu en l'acció, l'experiència de la unió amb Déu en l'exercici de la compassió.

Després d'explicitar les notes que sant Ignasi fa derivar de la seva contemplació de la Trinitat, el P. Arrupe inicia una reflexió molt profunda i suggerent. A partir de la seva experiència trinitària, sant Ignasi va exposar els elements propis del seu carisma. Però aquest carisma admet nous aprofundiments, i de la mateixa manera que va passar amb sant Ignasi, aprofundir en l'experiència del Déu Trinitat ens posarà al descobert aspectes nous del carisma ignasià.

La contemplació arrupiana del Déu Trinitat fa que subratlli dues notes més d'aquest viure «a la ignasiana». Per al P. Arrupe, les persones de la Trinitat proposen el model del que significa ser persona: ser en relació, ser en donació i en entrega, ser persona «per als altres». I la relació entre les persones de la Trinitat proposa un model de vida en

comunitat: ser comunitat en comunió interior per al servei al món.

El Déu de sant Ignasi i d'Arrupe ens mou al diàleg i a la compassió, al compromís comunitari i al servei al món.

1.3.2. Segona pregunta:

Quina és la clau d'integració de la meua vida? Quin és l'eix integrador?»

En la vida, és molt important que tinguem una clau d'integració, un eix entorn del qual s'articulin totes les nostres activitats i totes les dimensions de la nostra persona, un horitzó cap al qual mirem i tendim en tot allò que fem i som. Això ens procura una profunda unitat interior, una harmonia que assossega, i ens evita la dispersió, el descontrol i, fins i tot, la insatisfacció permanent o la ruptura del nostre equilibri vital.

La intuïció del P. Arrupe en aquest document és que la clau d'integració, allò que dona unitat a la Companyia de Jesús –en la seva pluralitat i en la seva diversitat de persones i d'activitats–, és el sentit de missió. Sentit de missió que deriva directament de l'experiència trinitària i de viure'ns com a companys i seguidors d'un Jesús que es viu a si mateix com l'Enviat, l'aliment del qual no és altre que complir la voluntat del Pare que l'envia. I aquesta mateixa proposta és la que se'ns fa a cadascun de nosaltres des del carisma ignasià: fer de la missió l'eix d'integració de la nostra vida, fer del servei, d'aquest «ajudar» ignasià, el nostre horitzó vital.

Aquesta proposta és enormement valuosa, i això perquè és una proposta vàlida per a totes les activitats de

la nostra vida, i no solament per a les activitats, sinó per a totes les dimensions d'una vida humana: les relacions interpersonals, la cura que tenim de nosaltres mateixos, el descans i també les nostres passivitats, les nostres disminucions. Per a nosaltres tot pot ser missió i servei, i viure tot plegat com a missió ens donarà sentit i unitat. La proposta de la missió com a eix d'integració és també una proposta vàlida per a tots els moments i les etapes de la vida, que es poden viure com a «missió», amb formes diferents de concretar-la segons les pròpies possibilitats.

En aquesta conferència el P. Arrupe fa una anàlisi exhaustiva del concepte ignasià de missió des de punts de vista molt diferents, alguns de referits específicament a la missió de la Companyia de Jesús, i d'altres vàlids i aplicables a totes les persones. I insisteix en el fet que el concepte de missió és «la clau mestra», la que obre totes les portes, per entendre i aprofundir en el coneixement del carisma ignasià.

Entre totes les seves reflexions i aplicacions n'hi ha dues que val la pena destacar:

a) La que diu que la missió ens dona una clau per a la contemplació de l'evangelí. Viure'ns en missió ens convida a preguntar-nos quin és el suggeriment de cada passatge evangèlic que contemplem, i això per complir millor la missió rebuda i saber quina lliçó concreta podem aprendre d'aquest passatge per a la nostra vida d'apòstols.

b) Quan el P. Arrupe aporta el fet de viure'ns en missió ens dona una manera de llegir el món. En definitiva, és la manera de llegir el món de Déu, que ell sintetitza en tres paraules: «Amb

l'amplària, amb la fondària, i amb la proximitat de Déu». És a dir, amb la universalitat i la mirada àmplia de Déu, amb la profunditat de Déu, amb l'afecte de Déu.

El centre de la missió és l'home, «tot l'home i tots els homes» en la seva dimensió individual i en la seva dimensió social, i la fidelitat i el rigor en la missió ens demana un permanent discerniment per captar les noves necessitats i les respostes adequades.

1.3.3. Tercera pregunta:

*Em sento Església? Viu la meua missió com l'Església i en l'Església?*¹⁰

Aquesta pregunta pot suscitar incomoditat en algunes persones, però és una pregunta del tot necessària, i cal plantejar-la precisament en aquest moment, des de la fidelitat al missatge espiritual del P. Arrupe, i des de la fidelitat del P. Arrupe al carisma ignasià.

Potser per això mateix, cal recordar que les relacions del P. Arrupe i de sant Ignasi mateix amb els papes no van ser sempre fàcils, i fins i tot van travessar moments molt difícils. Així ho expressa José A. García amb claredat i delicadesa:¹¹

«L'amor i la devoció del P. Arrupe envers l'Església i la figura del Papa no va ser menys que el de sant Ignasi. Hi ha moltes dades que ho corroboren. La diferència es pot trobar en el fet que el sant, assaonat ja en mil batalles i persecucions, va prestar més atenció que Arrupe a les mediacions eclesiàstiques, potser necessàries, però excessivament intrincades i espesses per a la seva manera de ser i procedir».

Volem centrar l'atenció sobre el verb utilitzat en la pregunta, el verb «sentir». És un verb molt ignasià al qual sant Ignasi dona un contingut molt especial, i és el verb que utilitza en les seves Regles per «al sentit vertader que hem de tenir en l'Església militant»,¹² que són, convé notar-ho, unes Regles de comunió i discerniment. El mateix P. Arrupe en aquesta conferència ens ofereix una definició preciosa del «sentir» ignasià:

«No és un simple coneixement intel·lectual. És un coneixement impregnat d'afecte, fruit d'experiència espiritual, que compromet tot l'home».¹³

El fet de «sentir-nos en Església» ens obre a tres dimensions molt importants per al nostre seguiment de Jesús «a la ignasiana» i per a la nostra missió: la comunió, la universalitat i la disponibilitat.

Aquesta comunió ha de produir-se amb tota l'Església en el servei a una missió que no és la nostra, sinó la missió de Crist, que compartim amb tots els altres cristians. La comunió evita que fem de la missió una propietat nostra o, el que seria pitjor, el nostre capritx. La universalitat ens fa autènticament servidors en l'esperit del «més» ignasià que es vol fer present allà on més necessitat hi hagi i on el servei sigui més urgent o difícil. I la disponibilitat que ens fa servidors en plenitud i gratuïtat, a la manera evangèlica. La cita de sant Ignasi amb què el P. Arrupe acaba aquesta conferència és preciosa:

«Quant al desig tan bo i sant [...] que fossin alguns [de la Compa-

nyia] per a Espanya, i altres per a l'Índia, també jo ho desitjo. I, fins i tot, per a moltes altres parts. Però, com que no som els nostres ni volem [ser-ho], ens acontentem a pelegrinar onsevulla que el Vicari de Crist nostre Senyor, el qui mana, ens envii [...]».¹⁴

Les característiques pròpies del servei, una noció clau en l'espiritualitat ignasiana, constitueixen un dels altres temes que el P. Arrupe aborda en aquesta conferència. En un moment determinat qualifica aquest servei de manera magistral amb quatre adjectius: «incondicional, il·limitat, magnànim i humil».¹⁵

La manera ignasiana de servei és el servei assumit amb una disponibilitat plena, sense condició ni exigència de cap contrapartida; sense límit, sense posar-hi cap frontera de cap mena; amb grandesa d'esperit, amb una generositat que està disposada a donar-ho tot i a donar-se tota, i, precisament per això, amb la humilitat de qui, perquè està disposat a tot, està més disposat que ningú a assumir allò petit, allò que s'ha amagat, el que no té relleu humà, i a implicar-se amb els més petits i els més pobres.

Aquest «sentir-se» Església i viure i actuar la pròpia missió en Església no ha estat fàcil ni sempre ho és, i per la mateixa raó no és qüestió només de voluntat de comunió, sinó també de discerniment actiu. En aquest discerniment els criteris de les famoses Regles Ignasianes tenen el seu paper. No podria ser de cap altra manera: el P. Arrupe en fa esment en aquest document, i sense entrar en una exegesi detallada, les proposa com a criteris de

discerniment en quatre problemàtiques eclesials del temps de sant Ignasi que segueixen vigents en l'actualitat:

- La pretensió d'un cristianisme sense Església.
- La il·lusió d'una Església sense estructures exteriors.
- La manera de plantejar la crítica a l'interior de l'Església.
- La manera de situar-se en les controvèrsies teològiques a l'interior de l'Església.

1.3.4. Quarta pregunta:

Estic actiu en el meu discerniment?

*Estic obert als canvis que la missió em demana?*¹⁶

Parlar de missió i parlar de servei planteja de manera immediata el tema del discerniment. Servir és respondre a les necessitats del món i de l'Església, i no només servir, sinó, en la línia ignasiana, cercar el «millor servei». Discernir és estar atents a aquestes necessitats i preguntar-nos amb honestat i criteris evangèlics què podem fer davant d'aquestes necessitats.

El document «La nostra manera de procedir» respon a una de les grans preocupacions d'Arrupe: què hem de canviar, en la nostra vida i en la nostra acció, per servir millor en un món que es troba en canvi permanent. Així, doncs, què hem de canviar per no respondre a l'avui i al demà amb les solucions d'ahir? És molt suggeridora la vinculació que fa entre el «més» ignasià i el canvi. Canviar és una exigència del «més» en el servei i en la fidelitat a la missió.

En aquest mateix document hi trobem també unes reflexions molt pro-

fundes sobre el canvi i els seus criteris. Unes reflexions que reflecteixen les pròpies tensions a què es va veure sotmès el govern del P. Arrupe tant a l'interior de la Companyia com en la seva relació amb altres instàncies eclesials. La tensió entre els qui no saben distingir l'essencial del que és secundari i consideren que tot és essencial i que, per tant, tot és intocable i no es pot canviar res, i els que pretenen canviar-ho tot sense considerar elements que són essencials i que han de perviure malgrat els canvis.

Ens movem, doncs, en un segon nivell de discerniment. No tan sols el discerniment sobre necessitats noves i respostes noves, sinó el discerniment sobre la legitimitat carismàtica de les noves respostes i dels canvis que aquestes respostes demanen. El discerniment que distingeix allò gran d'allò petit, el que és permanent del que és transitori, l'universal del local, el substancial de l'accidental.

Així, el document és un exercici de discerniment sobre el carisma ignasià, i convida al discerniment de cadascun de nosaltres sobre el canvi permanent que la fidelitat en la missió ens demana. D'altra banda, assenyalava elements essencials del carisma ignasià i diversos elements accessoris i canviants.

En el moment final de la seva reflexió, Arrupe es demana quines haurien de ser en aquest moment les actituds bàsiques de qui vol afrontar la vida des de les propostes ignasianes. I dissenya una mena de retrat o perfil format per onze actituds, de les quals tres serien particularment aplicables als jesuïtes. Les vuit restants presenten un caràcter universal i una plena vigència, i són:

- L'amor i la relació personal amb Crist persona com a centre i nucli de la meua experiència vital.
- La disponibilitat entesa com a promptitud, agilitat, llibertat per a la missió i per a noves fronteres de missió.
- El sentit de gratuïtat que té a veure amb la puresa i neteja en les nostres intencions, objectius i maneres d'actuar.
- La universalitat que ens porta a anar més enllà no tan sols de les fronteres físiques, sinó de tota forma de discriminació.
- La sensibilitat per allò humà i la solidaritat amb l'home concret; Arrupe defineix aquesta sensibilitat amb una expressió preciosa: *«sensus hominis»*.
- La recerca de la qualitat en allò que es fa: fugir de la frivolitat, la demagogia, els dogmatismes i els tòpics...
- L'amor a l'Església, a tota l'Església, a tot el poble de Déu (jerarquia i poble), amor fet de voluntat inequívoca de comunió i d'exercici de discerniment responsable.
- El sentit del discerniment, en actitud de permanent recerca i escolta del Senyor.

Gairebé quaranta anys han passat des d'aquesta descripció i crec que és poc el que podríem afegir-hi o retirar-ne.

1.3.5. Cinquena pregunta:

La meua caritat està «afectada» per la injustícia que hi ha en el món? La lluita per la justícia és una dimensió de la meua vida?»¹⁷

Aquest document constitueix pràcticament el testament del P. Arrupe, ja

que és una conferència pronunciada al febrer del 1981, pocs mesos abans que patís la trombosi que va causar el final de la seva activitat efectiva com a General de la Companyia de Jesús, tot i que no representà el final del seu testimoni de fe i de vida. Testament d'una banda, i, de l'altra, document de síntesi. Una síntesi en què el P. Arrupe vol destacar la inseparabilitat de l'amor cristià, el servei a la fe i la promoció de la justícia. En la seva intervenció reafirma des de la seva fonda espiritualitat, i des d'una lectura profunda de sant Ignasi, l'opció adoptada per la Congregació General 32 de la Companyia de Jesús en definir la missió de la Companyia com a servei de la fe i promoció de la justícia, units de manera inseparable.

A tots nosaltres ens adverteix que en un món on hi ha tanta injustícia estructural, i on hi ha tant de patiment a causa de la injustícia, una caritat que no és afectada per la injustícia, i que no es compromet en la lluita per la justícia, no és l'autèntica caritat cristiana, ni, en conseqüència, la ignasiana. I que així com sense caritat no hi ha vida cristiana, sense compromís per la justícia, tampoc n'hi ha.

Al fil d'aquesta reflexió de fons, la conferència fa unes aportacions magnífiques. Per exemple, la interpretació dels Exercicis de sant Ignasi com a pedagogia experiencial de l'amor, i la relectura del procés dels Exercicis en aquesta clau. O bé l'enumeració i la descripció de les característiques de la caritat ignasiana, i en ella, detalls preciosos sobre la relació entre sant Ignasi i els seus primers companys o les activitats del sant Ignasi General de la Companyia de Jesús amb els diver-

sos grups dels marginats i exclosos de la Roma de la seva època, o també la conducta dels primers jesuïtes davant catàstrofes humanitàries.

Fet aquest repàs de l'amor com a clau de l'espiritualitat ignasiana, dedica una altra part important de la seva conferència a posar de manifest, a partir de textos de sant Joan i de sant Pau, la inseparabilitat de l'amor a Déu i al proïsme.

Finalment, analitza des de diversos angles la relació entre justícia i caritat, una relació que sovint no ha estat fàcil. Sorpren la coincidència dels arguments d'Arrupe respecte d'aquesta qüestió amb els arguments que l'any 2009 Benet XVI utilitzà en abordar la mateixa qüestió en la seva encíclica «La caritat en la veritat». Per escollir una breu frase de síntesi de la seva anàlisi podem triar del número 64 d'aquesta conferència, aquella en què afirma que «la caritat és l'avantguarda de la justícia».

Per finalitzar aquesta reflexió sobre el P. Arrupe reproduïrem literalment dues de les seves preguntes.

La primera figura en el núm. 41 d'aquesta conferència:

«Jo em demano quina seria avui l'actitud d'Ignasi davant els desastres de la nostra època: els fugitius del mar, les multituds famolenques al cinturó del Sàhara, els refugiats i els emigrats forçosos... Seria equivocat pensar que ell, en el nostre temps, hauria fet més, hauria fet les coses d'una altra manera que nosaltres?».

I la segona la plantejava als seus germans jesuïtes en començar la Congregació General 32, i ens la fa a nosaltres avui al cap de quaranta anys:

«És molta veritat que els problemes ens desborden i que no ho podem tot. Però el poc que podem ho fem tot?».¹⁸

2. ARRUPE: ESPIRITUALITAT I MÍSTICA

Em cal començar aquesta reflexió amb una confessió d'honestetat sobre el que puc aportar. El meu coneixement personal del P. Arrupe es va limitar a una única i curta trobada, a Madrid, en una de les seves visites a Espanya els primers anys de la meva formació com a jesuïta. El que hi va haver en aquella ocasió fou simplement una salutació i la participació en una xerrada col·lectiva i el diàleg posterior.

És evident, doncs, que la finalitat no és aportar un testimoni de caràcter personal i de la profunditat espiritual com els que ens ha llegat el P. Ignacio Iglesias, que va ser el seu estret col·laborador personal durant tants anys.¹⁹ Ni tampoc un testimoni des de la proximitat vital del P. Lamet, excel·lent biògraf del P. Arrupe. És a partir de la lectura de bastants escrits seus i d'altres que tracten de la seva figura, i de la preparació durant molts mesos del llibre esmentat en el pròleg, que em

sento legitimat per respondre algunes qüestions sobre el P. Arrupe.

Què ens diu i què ens aporta avui a nosaltres, cristians del segle XXI, el tarannà espiritual i l'experiència mística de Pedro Arrupe? Si aconseguixo il·luminar una mica aquesta aportació contribuiré, a més, a l'acompliment, vint-i-cinc anys després de la seva mort, del que era un dels seus objectius prioritaris quan formulava per escrit i públicament la seva experiència espiritual.

En efecte, en la seva Invocació a la Trinitat, escrita al final de la seva conferència «Inspiración Trinitaria del Carisma Ignaciano», li demana llum per a:

«[...] poder comprendre el carisma d'Ignasi, per poder acceptar-lo i viure'l com cal en aquest moment històric [...] (109)».²⁰

Aprofundim, doncs, en la personalitat espiritual del P. Arrupe i les seves aportacions fonamentals de reinterpretació del carisma ignasià en allò que ens suggereixen, en el que ens qüestionen i en el que els estimulen els qui avui ens sentim atrets i interpel·lats per aquest carisma com a forma concreta de seguiment de Jesús.

2.1. Què és ser una «persona espiritual»?

El contacte profund amb l'experiència d'una persona del carisma personal i de la força espiritual del P. Arrupe ens qüestiona i ens il·lumina, en primer lloc, gairebé com a principi i fonament, sobre allò que podem entendre per «persona espiritual» i per autèntica espiritualitat, si més no en clau ignasiana.

Sovint considerem que per ser persona espiritual n'hi ha prou amb dedicar més o menys temps cada dia a la pràctica d'uns determinats exercicis espirituals o de pietat. En aquest cas, la persona seria més o menys espiritual en funció del temps que dediqués a aquests exercicis i de la cura i la qualitat que hi assolís. Evidentment, la pràctica acurada d'un temps d'oració,

de lectura espiritual, o d'altres activitats semblants és necessària i forma part de l'estil de vida d'una «persona espiritual», però ser una «persona espiritual» a l'estil ignasià, i tal com el P. Arrupe ho va viure, és molt més que això.

En ell, allò «espiritual» no era un temps generós i acurat sinó molt més: una dimensió, i no qualsevol dimensió, sinó la dimensió de fons, condicionant, motora i matriu de la resta de la seva vida. La seva manera de tractar les persones, de resoldre els afers de govern, d'afrontar els problemes de la Companyia, de prendre iniciatives amb enorme creativitat, naixia i trobava la seva manera concreta a partir de l'experiència espiritual. I aquesta experiència espiritual resultava enriquida a partir dels desafiaments i qüestionaments de la vida. Allò espiritual no com a temps sinó com a dimensió, com a dimensió clau. I allò espiritual il·luminat i enriquit també per les experiències de la vida. Ens trobem amb la posada en pràctica del famós cercle acció-contemplació del P. Jerónimo Nadal:

«Aquest és el cercle que jo acostumo a dir que hi ha als ministeris de la Companyia: pel que vós vau fer amb els proïsmes i vau servir en això a Déu, us ajuda més a casa en l'oració i en les ocupacions que teniu per a vós; i aquesta ajuda més gran fa que després amb més ànim i amb més profit us ocupeu del proïsme».²¹

El diàleg profund entre experiència espiritual i desafiaments de la vida de Pedro Arrupe, en ser tan profunda la seva experiència espiritual i tan rica

la seva experiència de la vida, va fer possible aquesta relectura viva del carisma ignasià que és, en paraules d'Ignacio Iglesias, «un dels més grans serveis de Pedro Arrupe [...] del qual no es podrà prescindir en el futur, en un llarg futur».²²

Entesa com a dimensió, i com a dimensió de fons, l'experiència espiritual exerceix una enorme força integradora dels diversos aspectes de la vida. Integrar no és simplement sumar o afegir; integrar és posar en una mateixa direcció, tendint envers un mateix horitzó i convergint en un mateix estil, tot el conjunt d'activitats i tasques de la vida. Si allò «espiritual» és només un temps, no hi ha integració: és un temps més, afegit a altres temps, i tots ells formen un conjunt agregat però no integrat. Només si allò «espiritual» és una dimensió, i una dimensió bàsica, hi haurà integració, de la qual el P. Arrupe és model i guia:

«Creix de dia en dia la figura d'un Arrupe profundament unificat l'eix central del qual és el Déu encarnat, Jesucrist, i el seu projecte sobre el món. Cap misteri tan central per a ell com l'encarnació, tal com la contempla sant Ignasi en els Exercicis. Cap personatge tan configurador de la seva vida com Jesucrist: "Traieu Jesús de la meua vida i tota ella s'ensorrarà com un castell de cartes". Aquest amor únic i unificador era el foc que encoratjava la seva vida i irradiava a l'exterior en una de les personalitats més fascinant de l'Església del segle xx».²³

Quin és el nucli d'aquesta poderosa experiència espiritual de Pedro Ar-

rupe? Podem escollir tres vivències, sabent que en deixem de banda moltes altres: Jesús, Església, disponibilitat. I a continuació subratllarem quelcom de la manera com ell les va viure pensant sobretot en com ens poden interpel·lar i ajudar avui.

2.2. Crist pobre, humil i crucificat

«Nota essencial del carisma ignasià, i de clar origen trinitari en la visió de La Storta, és que el seguiment de Crist ha de fer-se en humiliació i creu».²⁴

Són moltes les observacions que podríem fer sobre la importància i els accents de l'espiritualitat trinitària i cristològica del P. Arrupe. Són ben conegudes tant la seva conferència sobre la «Inspiración trinitaria del carisma ignaciano»²⁵ com la «Invocación a Jesucristo modelo» que figura al final de la seva conferència sobre «La nostra manera de procedir».²⁶ la lectura i meditació d'ambdós escrits ens permet imaginar i valorar el que la persona de Jesús significava per al P. Arrupe. Ell mateix ho va dir amb una sola paraula: «Tot».

Centrem la nostra reflexió només en un aspecte d'aquesta experiència, un aspecte que, per a nosaltres, és alhora il·luminador i interpel·lador. És, per cert, un aspecte fonamental, tant en el P. Arrupe com en sant Ignasi: la contemplació d'un Jesús pobre, humil i crucificat que comporta un seguiment de Jesús en pobresa, humilitat i creu.²⁷

Amb això, el P. Arrupe recull una dada bàsica de la vivència i el llegat

espiritual de sant Ignasi. Recordem encara que en la visió determinant de La Storta és «Crist amb la creu a l'espatlla» qui diu a Ignasi «Jo vull que tu ens serveixis».²⁸ I, en els Exercicis, l'associació de la pobresa, la humilitat i la creu amb Crist és constant. Ja en el primer exercici de Primera Setmana l'exercitant estableix un col·loqui amb «Crist nostre Senyor al davant i crucificat» [EE 53]. La crida del Rei eternal inclou seguir-lo «en la pena» [EE 95] i la resposta de qui fa l'oblació de més gran estima i moment parla d'«imitar-vos a passar totes injúries i tot vituperi i tota pobresa» [EE 98]. En el naixement de Jesús, Ignasi recorda que el Senyor va néixer «en summa pobresa i, al cap de tants treballs de fam, de set, de calor i de fred, d'injúries i afronts, per morir en la creu» [EE 116]. En el moment decisiu de l'elecció, ressona el sermó de Crist Nostre Senyor que parla de «[...] pobresa contra riquesa [...], oprobí o menyspreu contra l'honor mundà [...] humilitat contra la supèrbia...» [EE 146] i la tercera manera d'humilitat és la que tria «més pobresa amb Crist pobre que riquesa, oprobis amb Crist —que en va ple— que honors, i [...] ser més estimat per emboirar i boig per Crist [...] que savi ni prudent en aquest món» [EE 167].

La interpel·lació que jo mateix he sentit llegint i meditant els escrits del P. Arrupe i la seva ignasiana vivència de Crist com el Crist pobre, humil i crucificat dels Exercicis és també la meva contemplació de Crist, i, com a fruit d'ella, el Crist que il·lumina el meu seguiment. Plantejat en llenguatge d'Exercicis, si el meu col·loqui és col·loqui amb Crist crucificat, o al contrari, mai, o només en moments molt

excepcionals, em poso cara a cara amb el Crucificat. Si el meu Crist és el Crist pobre, humil i crucificat d'Ignasi de Loiola i d'Arrupe o no. És la interpel·lació que jo he sentit i que comparteixo.

I el que sigui així té alguna importància? Té algun significat o conseqüència en la nostra vida pràctica i concreta? Sincerament, penso que sí. I n'esbosso tres apunts:

a) Si la meva contemplació quotidiana i habitual de la persona de Jesús passa de llarg o oblida el Crucificat i s'atura només en altres moments, també importants en la vida de Jesús, com són els miracles, els discursos i les paràboles, la vida quotidiana abans de la Passió i la Creu, estic esquivant d'alguna manera tota la dimensió d'entrega, d'entrega total i fins a la mort, que té la vida de Jesús. Entrega que és la dimensió i aspiració última del seguiment del Senyor. I estic obrint pas, d'una manera possiblement inconscient i involuntària, a un seguiment feble, que no suportarà les contradiccions de tota mena, els fracassos, les humiliacions i la creu. Obrint pas a un seguiment fins i tot magnànim, ple de bona voluntat i de bones intencions, que se sostindrà en l'«èxit» (en el sentit que sigui), però que no suportarà el fracàs.

b) Si mai no em trobo cara a cara amb el Crucificat, si la meva oració i la meva contemplació no es fa mai, o només excepcionalment, al peu de la creu, si no faig meva aquesta mirada al Crucificat que no és fàcil però que és necessària, pot passar que quan jo, efectivament, i per les diverses circumstàncies de la vida, em senti adolorit, humiliat, empobrit, víctima de tota mena d'injustícia, desposseït de la meva dignitat o de les meves forces

o dels meus drets, no sigui capaç de percebre que Jesús hi va passar, i hi va passar també perquè jo el pogués sentir pròxim en la meva creu. Passarà llavors que justament quan sentim la necessitat de tenir-la a prop, ens semblarà distant.

c) Si no m'aturo mai a mirar el Crist pobre i humil, no serà fàcil que descobreixi el rostre de Crist en els pobres, els humiliats, els explotats i els crucificats del nostre món. Si Crist és sempre per a mi el Crist lluminós i amable de la majoria de les estampes, em serà impossible reconèixer-lo en rostres desencaixats pel dolor, la marginació o l'exclusió. I, evidentment, les meves actituds i la meua manera de tractar aquestes persones seran radicalment diferents si hi descobreixo la mirada de Crist o si no ho faig. Si no la descobreixo, fins i tot podré ser humanitari i altruista, com tantes persones de bona casa i profundament humanes que es commouen de debò davant els patiments dels pobres. Però si en els pobres hi descobreixo el rostre de Crist Crucificat hi ha un més enllà: sentiré que els patiments d'aquestes persones són els del meu Crist i els meus, que tota la meua vida i totes les dimensions de la meua vida en queden afectades i que la lluita per la justícia no és simplement una opció, ni tan sols l'opció preferencial, sinó l'ésser del meu seguiment de Jesús.

2.3. Amor profund a la «vera esposa de Cristo»

«El principi ignasià del “sentir amb l'Església” entraña un amor

profund a la “*vera esposa de Crist*” i es manifesta principalment en la fidelitat al Summe Pontífex, Vicari de Crist... Per a Ignasi, l'Església jeràrquica és Mare nostra, muller de Crist, i l'amor la vivifica. No és una institució freda, sinó una mare provident».²⁹

El segon aspecte que vull destacar de la personalitat espiritual del P. Arrupe és el seu amor a l'Església. I també el seu amor a la persona del Summe Pontífex, del Vicari de Crist. Igual que passa en sant Ignasi, en ell predominen els termes de relació afectiva quan parla de l'Església: mare, muller de Crist... L'amor a l'Església és conseqüència inseparable de l'amor personal a Crist. Ignacio Iglesias parla d'un «amor madur, ànima d'una obediència responsable, fins i tot de tensió en moltes ocasions. Vertadera devoció, en el sentit més ple, a les persones que en l'un i l'altre temps van representar Jesucrist com a Serfs dels serfs de Déu».³⁰ Mai les paraules del P. Arrupe sobre l'amor o el servei a l'Església sonen com a paraules d'ofici, sempre són paraules nascudes del cor. Només la comprensió d'aquest amor ens pot donar la mesura també de la intensitat del seu dolor en les situacions de dificultat o tensió amb la Santa Seu.

En la seva conferència «El modo nuestro de proceder», núm. 51, descriu les formes concretes que l'amor a l'Església adopta:

- És un amor fet d'obertura i respecte profund envers tot creient, envers la seva fe.
- Amor que es tradueix a «tenir l'ànim preparat i disposat a obeir

en tot» [EE 353] als legítims pastors.

- Amor que és suport a l'esforç dels conreadors de les ciències sagrades... i, en un altre nivell, amor que es fa catequesi pròxima a qualsevol persona i amb qualsevol persona.
- Amor que fa viure, sentir i patir els problemes i les limitacions de l'Església com a pastors.³¹

Aquest amor és l'ànima i el fi de les «Regles per a sentir amb l'Església» que pretenen ajudar a viure en l'amor a l'Església concreta i amb les dificultats que tot amor concret ha d'afrontar.

Novament, la profunda experiència espiritual de Pedro Arrupe és una experiència profètica per als qui ens hi acostem. Compartim algunes de les interpel·lacions experimentades llegint els escrits de Pedro Arrupe sobre l'amor i el servei a l'Església:

a) Té a veure amb la mateixa natura de la nostra relació amb l'Església i, alhora, amb la natura de la nostra relació amb el Vicari de Crist. La força d'allò que és afectiu en aquesta relació m'ha impactat perquè va molt més enllà d'una relació que podríem anomenar «obligada», d'obediència deguda, de respecte (encara que sigui un respecte interior i autèntic), d'ofici. Així, l'«institucional», de tant de pes per a nosaltres, queda en ell en un segon pla, empal·lideix davant la força d'aquesta relació afectiva. La força afectiva de la vivència eclesial d'Arrupe explica tantes paraules, tants gestos, tantes actituds, tants patiments, que resulta imprescindible per entendre-la. I és aquesta profunda vivència d'amor a l'Església la que ell intenta contagiar als seus germans jesuïtes en

tots els seus escrits, discursos i converses privades.

b) Aquest és el context que possibilita, igualment, l'adequada interpretació de les «Regles per a sentir amb l'Església», que són Regles de discerniment per estimar l'Església concreta i real en el temps i amb les dificultats concretes que presenta. Crec que aquestes Regles, llegides i interpretades a la llum del P. Arrupe, no són unes regles per a l'obediència, per al mer compliment —com podríem dir en un acostament superficial—, sinó que són unes regles per a l'amor. Per a l'amor a una Església que sempre, als temps de sant Ignasi i en qualsevol temps, passa per dificultats externes i també per dificultats internes. No oblidem que el mateix text ignasià parla d'una Església amb defectes i conductes inadequades, amb diversitat d'opinions en temes teològics, amb personalismes i protagonismes inadequats. El P. Arrupe, en la seva conferència «Servir sólo al Señor y a la Iglesia, su esposa, bajo el Romano Pontífice, Vicario de Cristo en la tierra», quan parla d'aquestes Regles no es dedica a fer-ne una exegesi literal, el que fa —bàsicament— és captar-ne el sentit de fons i aplicar-les a les tendències eclesials del seu temps, moltes de les quals segueixen vigents.³² No són, doncs, unes Regles per substituir o pal·liar l'amor a l'Església —com de vegades s'han malentès i mal interpretat—, sinó, al contrari, es tracta d'unes regles per aprofundir i concretar l'amor a l'Església concreta en què vivim.

c) La tercera interpel·lació té a veure amb unes paraules del P. Arrupe que diuen així: «Amor que fa viure, sentir i patir els problemes i les limitacions de

l'Església com a propis, exercint amb la llibertat i humilitat de fills de Déu el servei caritatiu d'una crítica "que edifica" i és, fonamentalment, autocrítica». ³³ I la pregunta fa referència al desequilibri i la desigualtat que hi ha en nosaltres, entre les crítiques envers l'exterior i envers persones, institucions o grups de l'Església i la mateixa autocrítica de les nostres persones i institucions. Per desgràcia, és força habitual –tant en ordres i congregacions més antigues com en moviments més moderns– que ens pensem com a membres o participants en institucions perfectes dins d'una església imperfecta, amb tot el que això comporta de ceguesa i de supèrbia. De ceguesa per captar el que altres aporten i enriqueixen l'Església, i ens aportarien a nosaltres mateixos si estiguéssim oberts a rebre. I de supèrbia, cega a les deficiències amb què també nosaltres fem mal a l'Església.

2.4. En plena disponibilitat interior i exterior

«La total disponibilitat del jesuïta, no tan sols respecte al seu superior en una relació d'obediència i de receptibilitat de la missió, sinó també envers els germans, es basa en aquest ideal suprem trinitari pel qual les persones divines es comuniquen plenament, s'accepten plenament, s'enriqueixen plenament». ³⁴

La tercera paraula que escollim per parlar de l'espiritualitat i la mística del P. Arrupe és «disponibilitat». És molt

possible que aquesta elecció sorprengui a nombroses persones: «disponibilitat» sembla una paraula menor, molt menor, davant de les grans paraules que són Crist i Església. No obstant això, el P. Arrupe no la considerava així, sinó, com ho indica el text que acabem de citar, molt lligada a l'experiència fundacional de la Trinitat, i a Crist, el Disponible, sempre i enterament disponible, al disegni redemptor de la Trinitat sobre el món. De, fet, la seva carta «Sobre la disponibilidad» del 1977 és una altra de les seves grans aportacions a la reinterpretació del carisma ignasià.

Aquesta disponibilitat profunda, abans interior que exterior, és la que va convertir sant Ignasi en el «Pelegrí», i la que va animar l'ànima de Pedro Arrupe a cercar incansablement nous camins per a la Companyia en fidelitat a la crida de retorn a les fonts i de renovació que va fer el Concili II del Vaticà. La disponibilitat és, doncs, un moviment molt profund d'entrega a la voluntat del Pare, en comunió amb el Fill, i animada per l'Esperit, per portar endavant –en cada moment i circumstància– el pla salvador de Déu.

Parlar de disponibilitat evoca un dels verbs més significatius de sant Ignasi en els Exercicis, i més en concret quan tracta del discerniment: el verb «moure's». Què és el que em mou? Qui i cap a on em mou? Al núm. 180 dels Exercicis, en el context de l'elecció, trobem la que és segurament una de les millors definicions de la disponibilitat ignasiana i arrupiana, centrada en el verb «moure»:

«[...] Demanar a Déu Nostre Senyor que vulgui moure la meua

vountat i posar en la meva ànima el que jo he de fer [...] que més la seva alabança i glòria sigui; discorrent bé i fidelment amb la meva entesa i elegint conforme a la seva santíssima voluntat i el seu beneplàcit».

Quins «moviments» impulsa aquesta disponibilitat que anima el Pare Arrupe? Cap a on ens mou? Crec que en el sentit i la direcció d'aquests moviments podem trobar també signes de discerniment d'una espiritualitat autènticament evangèlica a l'estil ignasià. Perquè l'espiritualitat autèntica posa en moviment, desinstal·la, no permet que ens quedem al mateix lloc per sempre o donar per acabada en cap moment la història de la nostra maduració en el seguiment de Jesús.

He escollit tres verbs inequívocament ignasians per definir el moviment que provoca la disponibilitat a què ens convida el P. Arrupe:

a) La disponibilitat ens mou a «sortir»: a sortir de nosaltres mateixos, abans que res, sortir del nostre «propri amor, voluntat i interès» [EE 189], i a sortir també dels nostres mons petits, dels nostres cercles tancats i protegits, de les nostres particulars maneres de veure les coses, dels nostres prejudicis, de les nostres històries passades, dels nostres egoismes col·lectius... per deixar espai en el cor a Déu i lloc en les nostres vides concretes i quotidianes als germans. Aquest sortir que va unit a una altra gran paraula ignasiana: «abnegació». No ens serveix una espiritualitat que no ens descentri de nosaltres mateixos i no obri les nostres vides a la trobada amb els nostres germans.

b) La disponibilitat ens mou també a «cercar»: una altra gran paraula ignasiana; com diuen els Exercicis: «a cercar i trobar la voluntat divina en la disposició de la seva vida» [EE 1]. A cercar constantment els nous camins que el Senyor obre davant nostre, tant per trobar-nos amb Ell com per trobar-nos amb les noves necessitats dels nostres germans que ens demanen respostes noves. No té sentit una autèntica espiritualitat la mirada de la qual estigui només dirigida al passat, envers el que hem vist sempre perquè això ens dona seguretat. És la famosa crida del P. Arrupe a no donar respostes d'ahir als problemes d'avui.

c) Finalment, la disponibilitat ens mou a «servir»: a posar-nos als peus dels nostres germans, a posar-nos al servei d'aquells que en el nostre món estan als llocs i en les situacions per on els nostres peus no trepitgen habitualment, a buscar sempre el servei més gran i el millor, aquest *magis* ignasià que no és el «més» orgullós i competitiu d'aquest món, sinó el fet d'«imitar i assemblar-se més actualment a Crist nostre Senyor» de la tercera manera d'humilitat [EE 167]. No ens serveix una autèntica espiritualitat si, al final, no ens deixa al costat de Crist i als peus dels nostres germans.

Per acabar vull citar unes paraules del P. Arrupe que no he pogut oblidar des que les vaig llegir. Amb una pregunta per a l'examen de cada dia i per al seguiment de cada dia. En va parlar amb els seus germans jesuïtes en començar la decisiva Congregació General 32, que ell mateix va convocar, va presidir, va animar i que de fet li va ocasionar molts patiments, una congregació que va definir la missió actual

de la Companyia de Jesús com el servei de la fe i la promoció de la justícia. Les seves paraules són aquestes:

«És ben cert que els problemes ens desborden i que no ho podem tot. Però el poc que podem, el fem tot? I, sobretot, el fem de manera que

sigui resposta directa a aquesta formidable crida del Senyor a través del món? Aquesta crida de Déu és, doncs, una missió que ens demana una resposta decidida i creativa, amb la decisió i la creativitat del petit i de l'humil... que deixa obrar en si enterament en poder de Déu».³⁵

1. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.) (2015). *Pedro Arrupe, carisma de Ignacio*. Bilbao-Santander: Mensajero-Sal Terrae, col·lecció Manresa, 55. Aquesta col·lecció es dedica a la publicació de documents bàsics i d'estudi sobre l'espiritualitat ignasiana. El volum presenta el text complet de cinc conferències, amb una presentació, i esquemes i notes que col·laboren al seu estudi.
2. Tota la informació sobre la Congregació General 31a i, per tant, sobre l'elecció del P. Arrupe, s'ha agafat de l'estudi exhaustiu que sobre aquesta Congregació va publicar el P. Urbano Valero en el libro de LA BELLA, Gianni (ed.) (2007). *Pedro Arrupe. General de la Compañía de Jesús*. Bilbao-Santander: Mensajero-Sal Terrae. L'estudi del P. Valero és el tercer dels que integren aquest volum, i es titula «Al frente de la Compañía: la Congregación 31», i ocupa les pàgines 139 a 249.
3. És interessant constatar que el successor del P. Arrupe, el P. Kolvenbach, va ser triat en la primera votació i el següent Preposit General, el P. Adolfo Nicolás, fou elegit en la segona.
4. N'hi ha prou amb citar LAMET, Pedro Miguel (2014). *Arrupe, testigo del siglo XX, profeta del XXI*. Bilbao: Mensajero, i el conjunt d'estudis recollits al llibre de Gianni la Bella que hem citat en la nota 2.
5. José A. García en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 13.
6. Ignacio Iglesias en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 20.
7. PAPA FRANCISCO (2014). *Testigos de la alegría. Carta apostólica a todas las personas consagradas*. Madrid: Publicaciones Claretianas, pàg. 21.
8. Sobre el document conferència «Inspiración trinitaria del carisma ignaciano», Roma, 1980.
9. Sobre el document de la conferència «La Misión Apostólica, clave del carisma ignaciano», Loiola, 1974.
10. Document de la conferència «Servir sólo al Señor y a la Iglesia, su Esposa, bajo el Romano Pontífice, vicario de Cristo en la Tierra», Roma, 1978.
11. Cita del pròleg del llibre de MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 15.
12. Ignasi de Loiola: Exercicis Espirituals, núm. 352.
13. Núm. 49 de la conferència «Servir sólo al Señor y a la Iglesia».
14. De sant Ignasi, en una carta de l'any 1543 al Dr. Bernal. Cita del núm. 69 de «Servir solo al Señor...».
15. «Servir solo al Señor...», núm. 4.
16. Document de la conferència «Nuestro modo de proceder», Roma, 1979.
17. Document de la conferència «Arraigados y cimentados en la caridad», Roma, 1981.
18. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 99.
19. Vegeu, per exemple, la conferència «El P. Arrupe que voy conociendo» en el seu llibre (2013), *Sentir y cumplir. Escritos ignacianos*, Bilbao-Santander-Madrid: Mensajero-Sal Terrae-Universidad Pontificia de Comillas, col·lecció Manresa, núm. 49, pàg. 399-419.
20. Vegeu la conferència «Inspiración trinitaria del carisma ignaciano» en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 95.
21. «Inspiración trinitaria del carisma ignaciano» núm. 78, en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 20.
22. Cf. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 20.
23. José A. García en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 13.
24. Cita del document del P. Arrupe «Inspiración trinitaria del carisma ignaciano», núm. 73, en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 77.
25. Cf. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 27-96.
26. Cf. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 227-232.

27. En l'índex temàtic de *Pedro Arrupe, carisma de Ignacio* de Darío Mollá (*Op. cit.*) veiem que seguiment de Jesús i pobresa es vinculen en 17 ocasions, seguiment de Jesús i humilitat en 12 i seguiment de Jesús i creu en 9.
28. Segons el relat que Laínez fa d'aquesta visió a partir del testimoni d'Ignasi. Cf. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 60.
29. Document «La misión apostólica, clave del carisma ignaciano», núm. 81. Cf. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 27-96.
30. IGLESIAS, Ignacio. *Op. cit.*, pàg. 419.
31. Cf. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 224-225.
32. Vegeu aquesta conferència en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 139-174. El contingut que fa referència a les Regles per sentir amb l'Església es troba, sobretot, en els núm. 45 a 58 d'aquesta conferència.
33. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 225.
34. Document del P. Arrupe «Inspiración trinitaria del carisma ignaciano», núm. 88, citat en MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 84.
35. MOLLÁ LLÁCER, Darío (ed.). *Op. cit.*, pàg. 99.

«Ajudar» és el verb amb què Ignasi de Loiola expressà modestament el seu gran desig de fer el bé als altres.

Sota aquest lema de servei i senzillesa, l'Escola Ignasiana d'Espiritualitat (EIDES) ofereix aquesta sèrie de materials ignasians.

Escola Ignasiana d'Espiritualitat (EIDES) Col·lecció «Ajudar»

74. J. M. RAMBLA - SEMINARI D'EXERCICIS (EIDES). Exercicis espirituals de sant Ignasi de Loiola. Una relectura del text (4) - 75. C. MARCET. Ignasi de Loiola: un itinerari vital - 76. P. ARRUPÉ. Homes i dones per als altres - 77. I. ESPINA CEPEDA. Exercicis ignasians acompanyats per santa Teresa - 78. D. MOLLÀ. El «més» ignasià: tòpics, sospites, deformacions i veritat - 79. J. M. RAMBLA - SEMINARI D'EXERCICIS (EIDES). Exercicis espirituals de sant Ignasi de Loiola. Una relectura del text (5) - 80. C. MARCET. Rellegint les nostres vides - 81. J. M. RAMBLA - SEMINARI D'EXERCICIS (EIDES). Exercicis espirituals de sant Ignasi de Loiola. Una relectura del text (6) - 82. D. MOLLÀ. Pedro Arrupe, carisma d'Ignasi: preguntes i propostes

Els títols d'aquesta col·lecció es poden descarregar d'internet a: www.cristianismeijusticia.net/eides

La Fundació Lluís Espinal envia gratuïtament els quaderns EIDES a tothom que ho sol·licita. Si voleu rebre'ls, demaneu-los a Cristianisme i Justícia.

Cristianisme i Justícia

Roger de Llúria 13 - 08010 Barcelona
93 317 23 38 - info@fespinal.com
www.cristianismeijusticia.net

cristianismeijusticia

cijusticia

fespinal89

www.cristianismeijusticia.net/eides